GHEORGHE CHIVU – FILOLOGUL CUMPĂNIT

Prof. univ. dr. Alexandru GAFTON
Universitatea „Al. I. Cuza" Iaşi
algafton@gmail.com

Educat alături de mari profesori şi cercetători bucureşteni, format la Universitatea din Bucureşti şi la Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", unde a devenit apoi parte integrantă a corpului academic, cercetător şi profesor formînd, la rîndul său, viitori profesori şi cercetători, cel astăzi omagiat este un model exemplar al Şcolii lingvistice de la Bucureşti.

Avînd o capacitate remarcabilă de a culege învățătura Profesorilor pe care i-a cunoscut, adesea destul de deosebiți sub variate aspecte, dotat cu instinctul, convertit în ştiință, de a armoniza acele învățături într-o structură unitară, în sfîrşit, înzestrat cu daruri naturale precum echilibrul judecăților şi statornicia convingerilor, profesorul Gheorghe Chivu este unul dintre reputații filologi şi lingvişti ai zilelor noastre, unul dintre puținii care se bucură din plin de recunoaşterea colegilor din țară.

Am avut adesea ocazia de a fi alături de profesorul Gheorghe Chivu în felurite împrejurări, de a aborda împreună tot felul de teme pe care doi prieteni le discută în conversații particulare, de a-l cunoaşte pe profesor sub variate aspecte, de a observa şi a mă convinge personal de respectul de care beneficiază, precum şi de felul în care ştie să primească omagiile colegilor din țară, mai tineri, de-o seamă sau mai exersați în activitatea ştiințifică. Desigur, acesta fiind un

BDD-V3036 © 2017 Editura Bibliotheca
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:17 UTC)

privilegiu personal şi un dar direct, ca semn al încrederii, nu voi descrie indiscutabilele calităţi umane ale profesorului.

De altfel, profesorul Gheorghe Chivu, discret manifest în interacţiunile cu colegii, ceva mai generos în relaţiile cu cei apropiaţi, deşi scrutător cu realitatea, este circumspect cu opiniile şi parcimonios în exprimare, astfel încît i-ar displace un portret, o reliefare chiar a calităţilor de profesor şi cercetător. Ştiind prea bine că profesorul Gheorghe Chivu este un adept şi un practicant al sobrietăţii şi al chibzuitei reţineri, voi spune, potrivit momentului, doar o mică parte din ceea ce cred şi ştiu despre om, despre cercetător şi despre profesor, încercînd să ofer o imagine coerentă şi fidelă care să reflecte atribute şi realizări pe care nu doar le promovăm şi apreciem, ca societate, dar le respectăm şi le răsplătim într-atît încît le ridicăm la rang de modele.

Cercetarea lingvistică românească s-a desfăşurat diferit de cea din alte ţări, lucru datorat aproape deloc obiectului şi aproape exclusiv oamenilor. Fundamentele şi temelia, multe dintre elementele construcţiei, precum şi direcţiile de cercetare plănuite şi materializate prezintă destule aspecte carenţiale. Pe măsura trecerii timpului, procesele necesare edificării unei construcţii solide au devenit tot mai anevoioase, din felurite motive care, esenţialmente, decurg din evoluţia tot mai pregnantă a carenţelor comportamentale, în special a celor care atîrnă de habitudinile de pregătire şi de acţiune în domeniu. Întregul proces a fost mai degrabă lipsit de organicitatea necesară, de acea competiţie care să ducă la selecţie şi la acumulare, care să genereze coerenţa structural-funcţională, adesea diferitele perioade constituind entităţi îndeajuns de neconcordante şi de puţin compatibile încît să compromită ideea de întreg. În acest context, numeroase elemente de principiu şi de perspectivă au fost lăsate deoparte, cu toate că erau de rang fundamental. Starea aceasta de neaşezare şi de început de iznoavă reluat a influenţat hotărîtor evoluţia lingvisticii româneşti, deşi limba, istoria, cultura, întregul material de

BDD-V3036 © 2017 Editura Bibliotheca
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:17 UTC)

studiu sînt îndeajuns de generoase încît să fi putut îndemna şi determina în direcţia unor cercetări deosebit de interesante, de fertile şi de valoroase.

În opinia noastră, aceasta este schiţa contextului general, care a dominat şi care încă domină cercetarea filologico-lingvistică românească. (Fireşte, bunul meu prieten, profesorul Gheorghe Chivu este departe de această opinie, se bizuie pe propriile-i argumente, dar sper că nu va relua aici această discuţie, doar una dintre cele care ne animă separîndu-ne temperamental pentru a ne reuni intelectual.)

Ţin să spun că, totuşi, în această stare în care începuturile se succed sisific, în care opiniile nu concurează colaborativ, ci doar se neagă, se ignoră sau se iscă doar spre a se combate, în care elementele sînt insuficient cercetate, privite doar în sine, separate şi necoroborate de alte elemente sau perspective, în care opiniile teoretice – adesea împrumutate de aiurea – sînt la fel de ades lipsite de legătură cu realitatea la care pretind a se aplica şi pe care pretind a o reprezenta, în sfîrşit, în această stare în care cercetarea lingvistică, fracturată în sine, nu pare a avea resursele trebuincioase pentru a se racorda firesc şi eficient la ştiinţele şi la perspectivele ample de care depinde – şi pe care filozofia ştiinţei le indică cu binevoitoare insistenţă –, ea, lingvistica românească, încă are speranţe, nu doar prin unii dintre tinerii pe care şi i-a ales (căci în ştiinţele adevărate, nu omul alege ştiinţa, disciplina, ci aceasta îl alege pe cercetător), dar şi prin profesorii lor de valoare.

În această stare, este cu atît mai mult de apreciat fastul moment în care apare cineva încercînd să ofere lucruri temeinice şi, dimpreună cu ele, modelul trudei eficiente şi corelate. Numeroasele lucrări ale profesorului Gheorghe Chivu deja alcătuiesc o operă ştiinţifică de certă valoare, importanţă şi coerenţă tematico-metodologică. Fie că sînt tipuri de ediţii de text, volume de autor, fie că sînt articole şi studii de diferite întinderi şi profunzimi, toate contribuie la dezvoltarea

BDD-V3036 © 2017 Editura Bibliotheca
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:17 UTC)

lingvisticii şi a filologiei româneşti, precum şi a gîndirii filologico-lingvistice a celor în formare.

Prin unele lucrări ale sale, profesorul şi cercetătorul Gheorghe Chivu a adus contribuţii de substanţă la procesul de edificare a filologiei şi lingvisticii româneşti, prin altele a oferit modele de lucru, arătînd că se pot construi lucruri trainice în modalităţi eficiente. Prin toate lucrările sale, el a contribuit la învăţarea mai multor rînduri de tineri, studenţi şi cercetători, cu toţii avînd nevoie de o astfel de cunoaştere, de modelul cumpătării eficiente, al pozitivismului şi al inducţiei, al verificării atente şi riguros ştiinţifice – în primul rînd a propriilor produse ştiinţifice –, al fermei exigenţe cu care este privită orice teorie, al racordării la produsele valide ale cercetării filologice româneşti, în sfîrşit al ştiinţei ca modalitate de oficiere a procesului raţionării. Felul în care se structurează şi funcţionează cercetările de la baza acestor lucrări, modalitatea în care se edifică şi edifică ele, chipul în care se întrepătrund perspectivele roditoare, dar şi în care fecundează gîndirea filologico-lingvistică românească sînt exemplare.

Deduc de aici că dincolo de acumulările de cunoştinţe, de ştiinţa metodelor şi de tehnica utilizării instrumentelor, ceea ce temeiniceşte activitatea de cercetare ştiinţifică, ceea ce-i dă organicitate şi viaţă este înălţimea perspectivei şi capacitatea de a trece succesiv şi repetat de la privirea cu ochiul liber, la cea telescopică şi apoi la cea microscopică, în mod raţional-obiectiv, cu delicatul respect pentru disciplina studiată şi cu profunda asumare a consecinţelor concluziilor pe care doar realitatea concretă şi spiritul ştiinţific le impun.

Ştiu bine că astfel am descris modul de a face ştiinţă al profesorului Gheorghe Chivu şi cred cu tărie că nu există un mod mai adecvat prin care fiinţa umană poate ajunge la marile adevăruri şi secrete ale realităţii.

BDD-V3036 © 2017 Editura Bibliotheca
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:17 UTC)